

Шейна Лариса Олександрівна

Кандидат педагогічних наук, доцент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Гращенкова Вікторія Володимирівна

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

КРОС-КУЛЬТУРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Глобалізаційні процеси у сучасному світі відбуваються прискореними темпами практично в усіх сферах життя. Спільні ділові проекти, міжнародні угоди, програми обміну та стажування, написання статей та виступи на зарубіжних наукових конференціях, закордонні туристичні поїздки передбачають знання місцевих звичаїв, традицій, норм ділової поведінки та етикету, стандартів соціальної взаємодії тощо.

Крос-культурний погляд на вивчення різноманітних питань у сучасних наукових дослідженнях є достатньо розповсюдженим. Зокрема, піднімаються питання крос-культурної комунікації, крос-культурної компетентності, адаптації як крос-культурної та перекладацької проблеми, крос-культурних аспектів міжнародного бізнесу, крос-культурних порушень етики, крос-культурної психології.

У цьому контексті будь-яка іноземна мова виконує не тільки навчальну та пізнавальну функції, проте є засобом соціалізації у крос-культурному просторі.

Крос-культурна соціалізація на заняттях з іноземної мови може відбуватися опосередковано або безпосередньо.

Перший спосіб (опосередковано) – традиційне навчання іноземній мові. Крос-культурна соціалізація відбувається за рахунок того, що будь-яка іноземна мова є відображенням мовної картини світу, притаманної тому чи іншому мовному середовищу. Відповідно, вивчення цього

середовища через мовну картину дозволяє ознайомитися з його особливостями, зокрема, працюючи з інформативними матеріалами. Проте це відбувається нецілеспрямовано і неусвідомлено. Тому потенціал іноземної мови як засобу крос-культурної соціалізації не розкривається повністю. Тим більш у межах сучасної програми з іноземної мови у вищій школі, де на вивчення курсу відводиться лише один-два роки, і багато актуальних тем залишаються недостатньо опрацьованими.

Другий спосіб (безпосередній) характеризується усвідомленням необхідності здійснення цілеспрямованої крос-культурної соціалізації на заняттях з іноземної мови. У цьому випадку матеріали до роботи добираються таким чином, щоб активізувати та спрямувати процес крос-культурної соціалізації. Увага зосереджується і звертається на понятійну відмінність, пояснюються реалії, які за цим стоять – культурні, соціальні, географічні, історичні, літературні, політичні тощо. Пропонуються тексти, завдання до перекладу, відео та аудіо контент, які спонукають до самостійного пошуку пояснень мовних особливостей через призму реалій іншомовного буття. Відпрацьовуються можливі життєві ситуації через монологи, діалоги, рольові завдання. В якості наочного матеріалу можливо (у рамках навчальної тематики) залучати іншомовні джерела сучасної популярної культури: пісні, фільми, мультфільми, серіали, комікси, комп'ютерні ігри, інформативні матеріали до них.

В контексті крос-культурної соціалізації у вищій школі України здається недоречним розділення на окремі групи вітчизняних й іноземних студентів, адже в процесі навчання, як і неформального спілкування, відбувається взаємообмін патернами соціальної поведінки. Це дозволяє іноземним студентам краще пристосуватися до відмінних соціально-культурних реалій, а вітчизняним – порозумітися з однолітками з іншого культурного середовища.

Іноземні студенти, які здобувають освіту в українських навчальних закладах суто англійською мовою, можуть бути запрошені на заняття з англійської мови українських студентів, де можуть представити свої проекти, виголосити доповідь, взяти участь в обговоренні, а також виступити джерелом оригінальної інформації «з перших рук» при вивченні відповідної тематики – спілкування з іноземними партнерами, закордонні конференції, замовлення квитків, проходження митниці, заселення до готелю тощо.

Крос-культурна соціалізація у вищій школі потребує розробки більш детальної теоретичної бази, свідомого практичного здійснення.